

IV EDYCJA KONKURSU GRANTOWEGO „DZIECI KAPITANA NEMO”

DOFINANSOWANEGO PRZEZ FUNDACJĘ BGK

MARIA PŁONOWSKA MALARKA ZAPOMNIANA

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu

Inicjatorem projektu był Pan Jacek Sypień

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu

Głównym celem projektu było przypomnienie postaci wybitnej, lecz zapomnianej malarki Marii Płonowskiej (1878 – 1955) związanej z Ziemią Olkuską.

W tym roku przypada 145. rocznica jej urodzin.

Projekt przeznaczony był dla uczniów z klas VI–VIII szkół podstawowych oraz dla uczniów ze szkół średnich.

W projekcie wzięli udział uczniowie z olkuskich szkół:

✓ **z II Liceum Ogólnokształcącego
im. Ziemi Olkuskiej.**

Opiekunowie:

Katarzyna Tylkowska i ks. Stefan Wielgomas

W projekcie wzięli udział uczniowie z olkuskich szkół:

- ✓ **Zespołu Szkół Nr 1 im. Stanisława Staszica.**
Opiekun: Iwona Rams

Zaproszenie do udziału w projekcie przyjęli:

- ✓ **Wioletta Sarota-Stach**
- ✓ **Jacek Sypień**
- ✓ **Tomasz Mól**
- ✓ **Tomasz Witecki**
- ✓ **Ewa Wołoszyn**

**Instruktorzy prowadzili warsztaty,
których celem było przedstawienie
sylwetki i życiorysu Płonowskiej w różnorodnej formie.
Uczestnicy zdobyli nowe umiejętności i poszerzyli swą
wiedzę o fotografii, technikach plastycznych
oraz realizacji filmów.**

Koordynatorem projektu z ramienia Biblioteki była:

**Joanna Piasna – Kierownik
Działu Udostępniania Zbiorów PiMBP w Olkuszu**

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Wydarzenia projektowe

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu

Inauguracja projektu

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

**Spacer po Olkuszu śladami Płonowskiej
oraz wizyta w Muzeum Regionalnym PTTK,
gdzie znajdują się
dokumenty oraz obrazy Płonowskiej.
Uczestnicy projektu dowiedzieli się
jak prowadzić kwerendę archiwalną.**

**Pod czujnym okiem specjalistów
przeprowadzony został również cykl warsztatów:**

- ✓ **plastycznych,**
- ✓ **fotograficznych**
- ✓ **filmowych**

**Jednodniowy, warsztatowy
wyjazd studyjny
do miejsc związanych z Płonowską
(Olkusz, Krzykawka
i Bolesław, zamek Rabsztyn).**

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Podsumowaniem projektu jest dzisiejsze spotkanie w PiMBP w Olkuszu, w czasie którego obejrzymy film, prace plastyczne i fotograficzne, które powstawały w trakcie trwania projektu.

Prace plastyczne i fotograficzne będą prezentowane również na wirtualnej wystawie na stronie internetowej Biblioteki. Tam także, w formie e-booka, zostanie zamieszczone opracowanie popularnonaukowe o Płonowskiej.

Obrazy, ryciny oraz fotografie uczestników wykonane podczas warsztatów ukazały się również w formie kalendarza ściennego na 2024 rok.

E-book o Marii Płonowskiej autorstwa Pani Ewy Wołoszyn

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu

Maria Płonowska żyła w latach 1878 - 1955. Uczennica Konrada Krzyżanowskiego w Szkole Sztuk Pięknych. W młodzięcym wieku odbyła wiele podróży zagranicznych, których celem była nauka malarstwa. Prawdopodobnie była w Paryżu, Rzymie oraz Monachium i Wiedniu. W latach 1908 - 1914 sporo wystawiała. Głównie w TPSP w Krakowie i Warszawie. Jedyną indywidualną wystawę za życia artystki zorganizowano w Olkuszu w 1912 roku. Około roku 1908 zamieszkała na kilka lat w Zakopanem, gdzie należała do stowarzyszenia "Sztuka Podhalańska". Wiele podróżowała po Polsce. W dojrzałym wieku związała się z Olkuszem i okolicami miasta (mieszkała również w Bolesławiu i Krzykawce). Tutaj zachowało się najwięcej jej obrazów oraz pamiątek po niej.

Los nie był dla Marii Płonowskiej łaskawy i nie oszczędził jej trudów. W młodości, wychowana zapewne w dostatku i atmosferze wysokiej kultury, po dramatycznych wydarzeniach dwóch wojen, szukała swojego miejsca na ziemi. W życiu przez wiele lat towarzyszyła jej matka, jednak po jej śmierci stała się samotna i mogła liczyć jedynie na przyjaciół i nielicznych krewnych. Mimo to, była osobą ciepłą, pełną pogody ducha i niezwykle wrażliwą. Optymizm i radość zawarty jest w każdym jej obrazie. Liczne pejzaże, które wyszły spod jej pędzla powstawały zawsze w plenerze, nigdy w pracowni. Lubiła obserwować naturę i zmiany zachodzące w przyrodzie. Szukała ciągle nowych inspiracji i w tym celu odbywała bliższe i dalsze eskapady.

Styl malarski Płonowskiej nie jest jednorodny. Malarka, w zależności od czasu, sytuacji a przede wszystkim w zależności od nastroju i wybranego fragmentu krajobrazu, który był przedmiotem jej obserwacji, dobierała odpowiednie środki wyrazu. W niektórych pejzażach zaznaczała kontur, bardziej rozcierała farbę. W innych - obraz budowała plamą barwną, przy zachowaniu bogatej faktury. W niemal wszystkich pejzażach światło i szeroka paleta barw były elementami nadrzędnymi. Charakterystyczną cechą jej pejzaży była faktura użyta jako podobrazie.

Płonowska korzystała z doświadczeń impresjonistów. Inspiracje widoczne są w tematyce, rozjaśnionej palecie barwnej, podkreśleniu roli światła i sposobie rozkładania farby. Wzorce czerpała również z malarstwa polskiego. Niewątpliwie w jej twórczości można odnaleźć wpływ krakowskiego , malarza i pedagoga - Jana Stanisławskiego.

Nieco inny styl mają portrety pędzla Płonowskiej. Zaznacza się w nich większy wpływ sztuki dekoracyjnej. Płynny, lecz delikatny kontur, płaska plama barwna budują przestrzeń w obrazie. W niektórych portretach można doszukać się inspiracji Stanisławem Wyspiańskim. Płonowska jak on, w portretach sięga głównie po pastele. Czasami stosuje węgiel lub ołówki. Była świetnym obserwatorem i umiała w portrecie zawrzeć charakter modela. Bardzo lubiła malować dzieci. Podobnie jak Wyspiański uwieczniała je w naturalnych sytuacjach.

Płonowska tworzyła w okresie, gdy nowe nurty europejskiej sztuki awangardowej docierały do Polski. Wpływ secesji i impresjonizmu zaznaczył się w jej twórczości najbardziej. Zachowała ona jednak powściągliwość w korzystaniu z nowatorskich rozwiązań w sztuce. Wydaje się, że jej malarstwo oscyluje między tradycją a nowoczesnością. To co charakteryzuje całą twórczość Płonowskiej, to zawarty optymizm i poetyka przedstawianych scen. Można również odnaleźć swego rodzaju "swojskość", polegającą na umiłowaniu rodzimego krajobrazu uwiecznianego w pejzażach oraz portretowaniu ludzi z jej otoczenia. Szczególnie upodobała sobie pejzaż i mieszkańców Ziemi Olkuskiej. To tu spędziła ostatnie lata swojego życia, tutaj była szanowana i podziwiana. Jej kultura osobista, szeroka wiedza, oraz umiłowanie do sztuki udzielały się zarówno jej uczniom, z którymi pracowała jak i osobom z jej otoczenia.

Pozostaje odpowiedzieć na pytanie: dlaczego ta dobrze zapowiadająca się malarka nie odniosła sukcesu. Była przecież wykształcona, odbyła wiele podróży, sporo wystawiała przed 1914r., była oddana sztuce niemal całkowicie. Mimo tego, kres życia spędziła w ubóstwie, mieszkając kątem u swojej byłej uczennicy. Jej nazwisko pozostało nieznanie szerszemu odbiorcy. Wydaje się, że romantyczna natura w zetknięciu z surową rzeczywistością, była przyczyną tego, iż nie dbała ona o swój wizerunek i rozgłos. Artystka pochłonięta problemami piękna, światła, ulotności chwili, nie szukała uznania. Nie potrafiła walczyć o lepszą egzystencję. Wybrała samotną ucieczkę w świat malarskich wizji.

Tym bardziej należy pamiętać o Marii Płonowskiej, o jej zasługach dla regionu w którym przyszło jej żyć. Dziś z perspektywy czasu możemy obiektywnie ocenić jak wielki talent posiadała i z jak dużą determinacją pragnęła tworzyć sztukę. Należy zauważyć, że jej malarstwo jest przede wszystkim świadectwem jej nieprzeciętnej osobowości. Postać Marii Płonowskiej zasługuje na godne miejsce w historii polskiej sztuki, dlatego warto dbać o zachowanie o niej pamięci poprzez wszelkiego rodzaju działania edukacyjne i ekspozycyjne.

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Wiersz o Marii Płonowskiej autorstwa Ks. Stefana Wielgomasa

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu

„Maria Płonowska – postać kształtem liter naszkicowana”

Maria...

Jej imię pospolite jak drzewa i liście,
które malowała drżącym pędzlem wyobraźni na swoich obrazach.

Za życia dostrzeżona i doceniona przez nielicznych,
dzisiaj odkrywana jak drogocenny skarb spod ruin niepamięci.

Niesiona na skrzydłach niespokojnego wiatru dziejów,
uczepiona kotwicą miłości do Ojczyzny
zakorzeniła się w skalno – kamienistej ziemi olkuskiej.

Jej talent „**PŁONĄŁ**” jak pożar ogarniający wszystkie obszary
codziennego pejzażu człowieczych obowiązków.
Swoim okiem, ubogaconym wrażliwym sercem,
kadrowała przestrzeń, zamykając ją w pamięci swoich kartonów
barwną pastelą, szarością ołówka lub oleistą farbą.

Córka zatroskana o matkę - pierwszą nauczycielkę życia...
Od niej uczyła się wartości i niepowtarzalności człowieka,
dlatego czystym pięknem i głębią psychologicznego poznania
uwieczniała kontury ludzkich twarzy.
Balsamem sztuki zachowywała dla przyszłych pokoleń
ulotną przemijalność życia i świata,
którą w otchłań przeszłości wpycha przytłaczający upływ czasu.

Zapatrzona w koloryt świata
nie zauważyła otwartych drzwi pociągu,
które gwałtownie zgasiły Jej ziemskość.
Lecz Bóg obudził Ją po drugiej stronie życia,
i zaprosił, by barwami wieczności namalowała Jego portret,
na tle niebiańsko - duchowego pejzażu
miłością stworzonego...

Dziękuję za uwagę.

FUNDACJA
BGK

Projekt dofinansowany przez Fundację BGK
w programie „Dzieci Kapitana Nemo” - edycja IV
w kwocie 20 000 zł

Powiatowa i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Olkuszu